

DEL I

KAPITEL 14 OMRÅDEN MED SÄRSKILDA RESTRIKTIONER	3
A. Allmänt.....	3
B. Tillträdesförbud	4
C. Restriktionszoner (skyddszon och övervakningszon)	6
D. Vattenområden m.m. vid epizootisk fisksjukdom.....	13
E. Tillfällig kontrollzon.....	13
F. Provisoriskt fritt område respektive område med årstidsbetingad frihet.....	134
G. Smittat område.	134
H. Regionalisering.....	134

KAPITEL 14 OMRÅDEN MED SÄRSKILDA RESTRIKTIONER

Bestämmelser om tillträdesförbud och områdesrestriktioner finns i

- epizootilagen (1999:657), K1, och i
- rådets direktiv 2003/85/EG (mul- och klövsjuka); rådets direktiv 2005/94/EG (fågelinfluensa); kommissionens beslut 2006/415/EG (fågelinfluensa); kommissionens beslut 2006/563/EG (fågelinfluensa); rådets direktiv 2001/89/EG (klassisk svinpest); rådets direktiv 2002/60/EG (afrikansk svinpest); rådets direktiv 92/35/EEG (afrikansk hästpest); rådets direktiv 2009/156/EG (afrikansk hästpest); rådets direktiv 2000/75/EG (blåtunga); kommissionens förordning (EG) nr 1266/2007 (blåtunga); rådets direktiv 92/66/EEG (Newcastlesjuka, boskapspest, Peste des Petits Ruminants, Swine Vesicular Disease, Epizootic Haemorrhagic Disease of Deer, får- och getkoppor, vesikulär stomatit, Lumpy Skin Disease, Rift Valley Fever); rådets direktiv 92/119/EEG (SVD); rådets direktiv 2006/88/EG (sjukdomar hos vattenbruksdjur), samt i
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:98) om förebyggande och bekämpning av epizootiska sjukdomar, K3.

I detta kapitel finns en beskrivning av bestämmelser och anvisningar om allmänna restriktioner vid beslut om tillträdesförbud, restriktionszoner samt tillfällig kontrollzon m.m.

Storleken på zoner med restriktioner samt vilken verksamhet som ska begränsas inom zonerna beslutas med hänsyn till bl.a. bestämmelserna i den EU-lagstiftning som behandlar bekämpning av vissa epizootiska sjukdomar.

För uppgifter om vilka specifika restriktioner som gäller vid utbrott av enskilda EU-reglerade sjukdomar hänvisas till den sjukdomsrelaterade EU-lagstiftningen och *Del II* av denna handbok.

A. Allmänt

a. Vid misstanke om en epizootisk sjukdom kan Jordbruksverket, eller en länsstyrelse efter delegation, besluta att särskilda restriktioner ska gälla i områden runt en anläggning där sjukdomen misstänks förekomma eller där det annars kan finnas risk för spridning av smitta. *4a § K1*

Kommentar: Sådant område är den restriktionszon som måste fastställas av den behöriga myndigheten vid utbrott av vissa EU-reglerade epizootiska sjukdomar så snart diagnosen har bekräftats. Restriktionszonen indelas i sin tur i en skyddszon,

närmast platsen där sjukdomen har brutit ut, och en övervakningszon med en större radie (i vilken skyddszonen ingår).

b. Om det är klarlagt att ett fall av epizootisk sjukdom har inträffat ska Jordbruksverket, eller en länsstyrelse om en delegation har skett, meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om tillträdesförbud samt om förbud mot transporter och andra begränsningar i hanteringen av djur och varor inom zoner runt en smittförklarad anläggning. *5 § K1*

c. Föreskrifter eller beslut ska meddelas i den utsträckning som behövs för att motverka smittspridning. *4 a och 5 §§ K1*

Kommentarer:

Med stöd av 4 a och 5 §§ K1 fattas beslut om de skyddszoner, övervakningszoner och andra områden med restriktioner (t.ex. en tillfällig kontrollzon) som ska eller får inrättas enligt EU-direktiv om bekämpning av vissa epizootiska sjukdomar.

Jordbruksverket, eller en länsstyrelse om en delegation har skett, kan även besluta om förbud mot transporter och andra begränsningar i hanteringen av djur och varor inom områden runt en plats där en annan epizootisk sjukdom än en EU-reglerad har konstaterats.

d. Jordbruksverket hemställer, när det bedöms motiverat, hos regeringen att förbud föreskrivs mot att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar i ett visst område alternativt att berörd länsstyrelse får bemyndigande att föreskriva om sådant förbud efter samråd med Jordbruksverket.

2 kap. 15 § ordningslagen (1993:1617)

B. Tillträdesförbud

5 § K1

1. Allmänt

a. Ett tillträdesförbud avser ofta bara de anläggningar eller typer av anläggningar som hyser mottagliga djur och behöver alltså inte alltid gälla samtliga djuranläggningar inom ett visst område.

b. Beslutet innebär att obehöriga förbjuds tillträde till de anläggningar som omfattas av förbudet.

c. Beslut om tillträdesförbud hävs av den myndighet som fattat beslutet (d.v.s. Jordbruksverket eller en länsstyrelse) när så lång tidsperiod förflutit efter friförklaring av den sist smittförklarade anläggningen, att risk för smittspridning inte längre bedöms föreligga. *7 § K1*

Då en länsstyrelse ska upphäva beslut om tillträdesförbud, bör samråd dessförinnan ske med Jordbruksverket.

2. Omfattning

a. Tillträdesförbudet gäller alla med undantag av

- personer som måste ha tillträde till anläggningen för att sköta djuren som hålls där,
- veterinär som av veterinärmedicinska skäl måste ha tillträde till anläggningen t.ex. för att behandla akut sjuka djur,
- läkare och annan sjukvårdspersonal, t.ex. ambulanspersonal och liknande, som av medicinska skäl måste ha tillträde till anläggningen för angelägen vård av sjuka personer, samt
- personer som i bekämpningen av den epizootiska sjukdomen eller för förebyggande arbete har uppenbart behov av tillträde till lokalen t.ex. för att ta prover eller göra smittutredning.

3 kap. 1 § K3

b. Jordbruksverket, eller en länsstyrelse om en delegation har skett, kan efter särskild ansökan bevilja undantag från tillträdesförbud för personer som ska utföra en uppgift som är av väsentlig betydelse för djurhälsan, djurskyddet eller anläggningens drift. 3 kap. 1 § K3

Kommentar: Exempel på uppgifter av väsentlig betydelse för djurhälsan, djurskyddet eller anläggningens drift och övriga verksamhet är reparation som är nödvändig för anläggningens drift (t.ex. reparation av ventilationssystem av djurskyddsskäl), brandsyn av väsentlig betydelse och inspektion utförd av tillsynsmyndighet enligt djurskyddslagen vid misstanke om överträdelse av djurskyddslagen eller utredning om djurplågeri.

3. Anslag och utrustning för smittrening

a. Vid in- och utgångarna till anläggningar som omfattas av tillträdesförbudet ska epizootianslag 1 sättas upp samt utrustning för smittrening av personer, i den utsträckning som Jordbruksverket beslutar.

3 kap. 11 § samt 6 kap. 8 § K3

b. Veterinär som Jordbruksverket utser ska ansvara för att anslag och utrustning för smittrening placeras ut i tillräcklig omfattning och att anslag och utrustning avlägsnas när tillträdesförbud inte längre råder. 3 kap. 11 § samt 6 kap. 8 § K3

c. Utrustningen för smittrening ska bestå av

- redskap och rengöringsmedel för rengöring av skodon och sådana kroppsdelar som kan ha utsatts för smitta,
- behållare med tempererat vatten,
- desinfektionsmedel, samt
- kärl för desinfektion av skodon.

6 kap. 9 § K3

d. Den som är ansvarig för anläggningens verksamhet ska ansvara för att smittreningens utrustning tillhandahålls i den omfattning som behövs. 6 kap. 8 § K3

Kommentar: "Den omfattning som behövs" inbegriper också att desinfektionsmedel vid behov fylls på eller byts ut så att det alltid har avsedd verkan.

e. Personer som medges tillträde till en anläggning med tillträdesförbud ska vid besöket bära skyddskläder i den omfattning som behövs för att motverka smitt-

spridning samt utföra personlig smittrening när anläggningen lämnas. 6 kap. 5 och 10 §§ K3

Kommentar: Det är lämpligt att skyddskläder (inklusive skoskydd) av engångstyp används vid vistelse i anläggningar med mottagliga djur.

Bestämmelser och anvisningar om skyddskläder och utrustning för smittrening finns i kapitlet *Skyddskläder och smittrening*.

C. Restriktionszoner (skyddszon och övervakningszon)

1. Allmänt

a. När en EU-reglerad sjukdom har bekräftats ska en restriktionszon inrättas, uppdelad i en skyddszon närmast runt en smittförklarad anläggning eller annan plats och utanför detta en övervakningszon. 5 § K1 och EU-lagstiftning

b. I skydds- och övervakningszonerna gäller förbud mot transporter av djur eller varor till eller från eller inom områdena eller andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor, allt i den utsträckning som Jordbruksverket eller, efter delegation, en länsstyrelse beslutar. 5 § K1

Kommentarer:

I skyddszonen är verksamheter med mottagliga djur samt hantering av produkter av mottagliga djur och andra varor i regel inte alls tillåtna. I undantagsfall kan vissa aktiviteter, t.ex. transporter, få ske på särskilda villkor och efter särskilt tillstånd av Jordbruksverket eller en länsstyrelse. Restriktionerna kan även gälla andra djur än sådana som är mottagliga för den aktuella sjukdomen.

I övervakningszonen är restriktionerna inte lika stränga som i skyddszonen. I många fall krävs dock att särskilda villkor ska vara uppfyllda och att Jordbruksverket eller en länsstyrelse beviljar tillstånd för att hantering och transport av djur och produkter ska få ske.

Anläggningar med mottagliga djur i skydds- och övervakningszonerna är föremål för särskilda smittskydds- och övervakningsåtgärder.

Detaljerade uppgifter om vilka restriktioner som gäller inom skyddszonen och övervakningszonen vid utbrott av någon av de EU-reglerade epizootiska sjukdomarna finns i *Del II*.

2. Zonernas storlek m.m.

a. Skyddszonen ska enligt EU-lagstiftningen normalt vara minst 3 kilometer runt smittförklarat område och övervakningszonerna ska vara minst 10 kilometer runt smittförklarad plats.

Vid utbrott av högpatogen fågelinfluensa annan än den som orsakas av influensaviruset A av subtyp H5 och av neuroamidastypen N1 (H5N1) gäller kraven på en skyddszon på minst 3 kilometer och en övervakningszon på minst 10 kilometer enligt ovan. Vid utbrott av högpatogen fågelinfluensa orsakad av HPAI H5N1 gäller dessutom att ett A- respektive B-område ska inrättas. A-området ska bestå av skydds-

och övervakningszonerna, och B-området ska bestå av de ytterligare restriktionsområden som upprättats i enlighet med artikel 16 i direktiv 2005/94/EG; B-området ska avskilja A-området från den sjukdomsfria delen av den berörda medlemsstaten samt från grannländer. (Motsvarande bestämmelser, om A- och B-områden, kan i vissa fall även beslutas vid utbrott av andra typer av högpåtagelinflyuensa.)

För lågpåtagelinflyuensa gäller att den totala restriktionszonen ska vara minst 1 kilometer runt smittförklarad plats.

Vid utbrott av blåttunga eller afrikansk hästpest gäller att skyddszonen ska vara minst 100 kilometer runt smittförklarad plats och övervakningszonen ska vara minst 150 kilometer runt smittförklarad plats.

1 kap. 3 § K3

Kommentarer:

Beslut om områdets storlek baseras på vilken epizootisk sjukdom som är aktuell.

I *Del II* anges minsta storlek på zoner för skilda sjukdomar enligt respektive EG-direktiv.

b. Då gränsdragningen och zonernas omfattning bestäms ska hänsyn tas till

- geografisk belägenhet,
- ekologiska faktorer,
- meteorologiska omständigheter,
- förekomst och typ av vektorer,
- resultat av utförda epizootologiska utredningar,
- resultat av laborietester,
- gällande kontrollåtgärder,
- naturliga gränser, samt
- administrativa gränser.

Enligt EU-direktiv

Kommentarer:

Zonernas gränser ska vara lätta att ange, t.ex. avgränsning genom väg, vattendrag, sjö etc.

Omfattningen av en zon kan vara större än EU:s minimikrav beroende på t.ex. sjukdomens misstänkta utbredning i landet, spridningsförloppet vid ett utbrott etc.

Om skydds- eller övervakningszoner innefattar delar av flera EU-medlemsstater ska de ansvariga myndigheterna i de berörda staterna fastställa områdets utbredning i samarbete.

3. Anslag

a. Vid gränsen till skydds- och övervakningszoner ska epizootianslag sättas upp enligt följande i den omfattning som Jordbruksverket beslutar. *3 kap. 11 § K3*

Vid gränsen till skyddszon: Epizootianslag 3 a, b, c, d eller e (beroende på vilken sjukdom som är aktuell). Se kapitlet *Epizootianslag*.

Vid gränsen till övervakningszon: Epizootianslag 4 a, b, c, d eller e (beroende på vilken sjukdom som är aktuell). Se kapitlet *Epizootianslag*.

b. Anslagen ska placeras på väl synliga platser vid de vägar som leder in i zonerna. 3 kap. 11 § K3

c. Veterinär som Jordbruksverket utser ska ansvara för att anslag sätts upp i tillräcklig omfattning och att de tas bort när beslutet inte längre gäller. 3 kap. 11 § K3

Kommentarer:

Det är inte praktiskt möjligt att alltid sätta upp epizootianslag vid alla vägar som leder in i skydds- och övervakningszoner i alla situationer då Jordbruksverket beslutat om att inrätta sådana områden. Därför beslutar Jordbruksverket i varje enskilt fall vilka anslag som ska sättas upp och i vilken omfattning.

Det kan finnas tillfällen då det bedöms tillräckligt att genom föreskrifter, kungörelser och meddelanden i massmedier tillkännage ett beslut om inrättande av skydds- och övervakningszoner samt upplysningar om vilka restriktioner som gäller och var de gäller.

4. Identifiering m.m. av djuranläggningar

Samtliga anläggningar med mottagliga djur i skydds- och övervakningszonerna ska identifieras. *Enligt EU-direktiv*

Kommentarer:

Jordbruksverket har huvudansvar för identifieringen av anläggningar med mottagliga djur.

Identifieringen innebär att anläggningarna ska lokaliseras geografiskt och förtecknas. Förteckningen bör för varje anläggning innehålla

- fastighetsbeteckning,
- produktionsplatsnummer, PPN, (då sådant finns),
- djurhållarens namn, adresser och telefonnummer,
- den geografiska plats där djuren hålls,
- vilka djurslag som finns på anläggningen, samt
- antalet djur av varje slag.

För att få upplysningar om vilka anläggningar som har mottagliga djur måste information skaffas från olika håll. Förutom via centrala register och databaser kan upplysningar erhållas från t.ex. intresseföreningars medlemsförteckningar samt från kommunen, lokalbefolkningen och andra som kan ha kännedom om trakten eller den aktuella typen av djurhållning.

5. Undersökning, provtagning m.m.

a. Inom skydds- och övervakningszonerna ska en veterinär som Jordbruksverket utser, i den utsträckning verket bestämmer, göra regelbundna besök på de anläggningar som har mottagliga djur och undersöka djuren kliniskt i den utsträckning det är möjligt. Besöken ska journalföras. 8 § K1

b. Om Jordbruksverket bestämmer det, ska veterinären vid sådana besök ta prover för undersökning på SVA eller ett annat laboratorium som verket godkänner. 8 § K1 och 7 kap. 2 § K3

c. Om mottagliga djur insjuknar eller dör på anläggning belägen inom skyddszon eller övervakningszon ska djurhållaren anmäla detta till en distriktsveterinär eller en annan veterinär om det inte är uppenbart att sjukdomen eller dödsfallet beror på ett olycksfall eller en annan fysisk skada. 3 kap. 3 § K3

d. En veterinär som får meddelande om sjukdom eller dödsfall bland djur i skyddszon eller övervakningszon och som bedömer att epizootisk sjukdom inte kan uteslutas ska snarast underrätta Jordbruksverket och länsstyrelsen (länsveterinären). 3 kap. 3 § K3

Jordbruksverket utser vid behov en veterinär att undersöka och ta prover på det sjuka eller döda djuret. 8 § K1

Kommentar: Djurhållaren är i och för sig alltid skyldig att anmäla misstanke om epizootisk sjukdom oavsett om djuren finns inom eller utanför skyddszon eller övervakningszon. Man kan dock inte förvänta sig att djurhållaren alltid misstänker epizootisk sjukdom hos t.ex. djur som har atypiska eller diffusa symtom. Eftersom det är angeläget att alla misstänkta fall av den aktuella sjukdomen blir kända, har anmälningsskyldigheten utsträckts till att gälla **alla** sjukdomsfall och dödsfall inom zonerna förutom uppenbara olycksfall och liknande.

e. Om mottagliga djur insjuknar eller självdör på slakteri beläget inom skyddszon eller övervakningszon och det kan misstänkas att händelsen beror på en epizootisk sjukdom ska Livsmedelsverkets officiella veterinär snarast anmäla händelsen till Jordbruksverket och länsstyrelsen (länsveterinären). 3 § K1

En veterinär som Jordbruksverket utser ska undersöka djuren och ta prover i den omfattning som verket beslutar. 8 § K1

Kommentar: Efter överenskommelse mellan Jordbruksverket och Livsmedelsverket utses lämpligen livsmedelsverkets officiella veterinär för dessa uppgifter.

6. Skyddskläder och smittrening

a. I skydds- och övervakningszonerna ska, i den utsträckning som Jordbruksverket bestämmer, lämplig utrustning för smittrening av personer inklusive kärl för smittrening av skodon placeras vid samtliga in- och utgångar på anläggningar med mottagliga djur. 6 kap. 8 § K3

b. Veterinär som Jordbruksverket utser ska ansvara för att smittreningens utrustning placeras ut i tillräcklig omfattning och att den tas bort när beslut om skydds- och övervakningszoner upphävs. 6 kap. 8 § K3

c. Utrustningen för smittrening ska bestå av

- redskap och rengöringsmedel för rengöring av skodon och sådana kroppsdelar som kan ha utsatts för smitta,

- behållare med tempererat vatten,
- desinfektionsmedel, samt
- kärl för desinfektion av skodon.

6 kap. 9 § K3

d. Den som är ansvarig för anläggningens verksamhet ska ansvara för att smittreningssutrustning tillhandahålls i den omfattning som behövs. *6 kap. 8 § K3*

Kommentar: "Den omfattning som behövs" inbegriper också att desinfektionsmedel vid behov fylls på eller byts ut så att det alltid har avsedd verkan.

e. Personer som ska lämna anläggningen ska smittrena sig innan anläggningen lämnas. *6 kap. 10 § K3*

Kommentar: Det är lämpligt att skyddskläder (inklusive skoskydd) av engångstyp används vid vistelse i anläggningar med mottagliga djur inom skyddszon och övervakningszon.

Bestämmelser och anvisningar om smittrening och skyddskläder finns i kapitlet *Skyddskläder och smittrening*.

7. Djurhållning

Mottagliga djur ska om möjligt hållas i sina stallar. Om djuren hålls utomhus ska de förvaras i avgränsade utrymmen där de kan hållas isolerade. *3 kap. 4 § K3*

Kommentar: Att djuren förvaras inomhus är särskilt angeläget i de fall vindburen eller insektsburen smittspridning av den aktuella sjukdomen är möjlig.

För vissa sjukdomar är det ett EU-krav att djuren förvaras inomhus (se *Del II*).

8. Förflyttning av djur, produkter m.m.

a. Mottagliga djur, djur som kan sprida smitta, produkter från mottagliga djur samt gödsel och strö får i regel inte transporteras i skyddszon eller övervakningszon, alltså varken flyttas mellan anläggningar inom zonen eller föras ut ur eller in i zonen. *3 kap. 5, 6 och 9 §§ K3*

b. Transportrestriktionerna kan utökas till att gälla även andra djur än sådana som är mottagliga för den aktuella sjukdomen samt andra produkter än sådana från mottagliga djur. *8 § K1*

Se vidare *Del II*.

c. Jordbruksverket, eller en länsstyrelse efter delegation, kan i vissa fall ge tillstånd för flyttning eller transport av djur och produkter om särskilda villkor är uppfyllda. Sådana villkor kan vara t.ex.

- krav på att en veterinär som Jordbruksverket utser ska göra en klinisk undersökning av djuren i avsändaranläggningen i anslutning till en djurtransport. (om tecken på sjukdom då påvisas, får transporten inte ske).
- krav på att djur som ska flyttas är märkta så att de är individuellt identifierbara, samt

- krav på att produkter av mottagliga djur märks före flyttningen så att ursprunget kan fastställas.

5 och 8 §§ K1

Särskilda undantag från transportförbud

d. I vissa fall kan mottagliga djur få flyttas inom en djuranläggning på anläggningens egna bruksvägar. 3 kap. 5 § K3

Kommentar: I de fall mottagliga djur tillåts att vistas utomhus i zonen kan de få flyttas inom anläggningen till och från betesmark eller rasthage som ligger i närheten av djurens inomhusutrymmen.

e. Jordbruksverket, eller en länsstyrelse efter delegation, kan efter ansökan ge tillstånd till genomgående transport (transitering) av mottagliga djur rakt igenom skyddszon och övervakningszon om transporten sker på landsväg eller järnväg och utan att avlastning eller uppehåll sker. 3 kap. 8 § K3

Den som ansöker om ett sådant tillstånd ska i ansökan lämna uppgift om när transporten beräknas ske, vilka djur ansökan avser, djurens antal samt transportens färdväg. 3 kap. 8 § K3

Kommentar: Vid transitering bör transporten ske på motorväg, större genomfartsled eller större järnväg.

f. Jordbruksverket, eller en länsstyrelse efter delegation, kan av djurskyddsskäl eller annan angelägen orsak medge att mottagliga djur får transporteras direkt till ett slakteri som Jordbruksverket godkänner för att där omedelbart slaktas.

För att detta ska kunna medges måste en veterinär som Jordbruksverket utser ha undersökt samtliga mottagliga djur i anläggningen och bekräftat att inget djur misstänks vara smittat av den aktuella sjukdomen. Undersökningen ska ske i anslutning till transporten.

3 kap. 7 § K3

Kommentarer: Ett sådant tillstånd kan bli aktuellt att överväga om t.ex. slaktsvin eller slaktfjäderfä är leveransklara och djurutrymmet inte har kapacitet att hysa djuren längre.

Vid utbrott av vissa sjukdomar får sådant tillstånd bara utfärdas om det finns EU-beslut om att sådana transporter får ske.

9. Transport och spridning av gödsel m.m.

Jordbruksverket, eller en länsstyrelse efter delegation, kan bestämma att gödsel, urin, strö och avfall från anläggning med mottagliga djur i skyddszon och övervakningszon inte får transporteras från anläggningen utan tillstånd av verket eller länsstyrelsen och att gödsel och urin från anläggning med mottagliga djur inte får spridas utan verkets eller länsstyrelsens tillstånd. 5 § K1 samt 3 kap. 9 § K3

10. Smittrening av fordon, redskap och utrustning

a. Jordbruksverket kan besluta att fordon, redskap och utrustning som har kommit i kontakt med djur eller material som kan sprida smitta inte får lämna en skyddszon eller en övervakningszon förrän smittrening har skett. 8 § K1

b. Jordbruksverket kan besluta att fordon, redskap och utrustningar som har kommit i kontakt med djur eller material som kan sprida smitta inte heller får lämna en djuranläggning, ett slakteri, ett mejeri eller en annan anläggning som är belägen inom skyddszon eller övervakningszon och som hanterar produkter från mottagliga djur, förrän smittrening har skett. 8 § K1

Bestämmelser och anvisningar om smittrening av fordon, redskap och utrustning finns i kapitlet *Transporter* samt kapitlet *Skyddskläder och smittrening*.

11. Slakteri och slaktverksamhet

Rådets förordning (EG) nr 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning

a. Jordbruksverket kan besluta att husbehovsslakt inte är tillåten inom skyddszon och övervakningszon. 8 § K1

b. Övrig slakt får ske på de villkor som Jordbruksverket bestämmer.

c. Jordbruksverket, eller en länsstyrelse efter delegation, kan bestämma att ett visst slakteri ska tas i anspråk för slakt av särskilda djurgrupper eller djur från en särskild zon. 9 § K1

12. Handel, utställningar m.m.

Auktioner, marknader, utställningar, tävlingar och liknande arrangemang med mottagliga djur får inte förekomma inom skyddszon och övervakningszon och inte heller djurhandel, djurförmedling och annan jämförlig verksamhet med mottagliga djur. 3 kap. 10 § K3

Kommentar: Vid utbrott av vissa mycket smittsamma epizootiska sjukdomar, t.ex. mul- och klövsjuka, är det av smittskyddsskäl inte heller lämpligt att vissa andra former av mässor, marknader och liknande hålls om dessa innebär ansamling av personer som kan komma i kontakt med mottagliga djur. Exempel på sådana evenemang är tillfällen med försäljning av lantbruksmaskiner, djurtillbehör och liknande.

13. Avelsverksamhet

a. Ambulerande avelsverksamhet, artificiell insemination samt insamling av ägg eller embryon av både mottagliga och icke mottagliga djur kan förbjudas inom skyddszon och övervakningszon (beror på vilken sjukdom som är aktuell, detaljerade föreskrifter finns i de sjukdomsspecifika direktiven, se *Del II*). 8 § K1

Kommentar: Förbudet kan ha olika orsaker. Dels medför verksamheten en risk för smittspridning i samband med hanteringen av djur och utrustning samt eventuellt vid

transporter i sammanhanget. Dels resulterar verksamheten i en ökad djurpopulation i zonen vilket inte är önskvärt i alla situationer.

b. I vissa fall kan dock Jordbruksverket efter ansökan ge tillstånd till insemination av anläggningens egna djur bl.a. med sperma som samlats från djur på anläggningen. Sådan insemination får bara utföras om det bedöms kunna ske utan risk för spridning av den aktuella epizootiska sjukdomen. Inseminationen ska i sådana fall utföras av anläggningens egen personal. 8 § KI

D. Vattenområden m.m. vid epizootisk fisksjukdom

a. Om en epizootisk fisksjukdom konstateras i en fiskodling ska en veterinär som Jordbruksverket utser, i den omfattning som verket bestämmer, hälsokontrollera fisken i fiskodlingar som ligger nedströms i samma vattenområde som den smittade anläggningen eller om odlingen ligger i en sjö så ska samtliga odlingar med mottagliga arter i samma sjö kontrolleras. Kontroll ska även genomföras på de anläggningar som levererat till odlingen eller som odlingen levererat till. 8 § KI

b. Jordbruksverket beslutar vilka begränsningar som ska gälla inom detta område för flyttning av och handel med fisk, rom och mjölke, samt annan utrustning och material som kan föra smittan vidare. Jordbruksverket beslutar även om slakt av fisk samt byte av vatten som används vid transport av levande fisk inom området. 5 och 8 §§ KI

Kommentarer:

På Jordbruksverket finns ett centralt vattenbruksregister som är användbart för att identifiera odlingarna som kan bli påverkade av utbrottet. Register innehåller bl.a. uppgifter om namn på odling och ägare, lägesbeskrivning med angivande av fastighet, kommun, vatten, vattendragsnummer samt vilken art/stam som hålls i odlingen. 8 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1994:94) om obligatorisk hälsoövervakning av odlad fisk, K 26.

E. Tillfällig kontrollzon m.m.

4 a och 8 §§ KI

a. Vid misstanke om vissa EU-reglerade epizootiska sjukdomar (för närvarande högpatogen fågelinfluensa, klassisk svinpest, afrikansk svinpest samt mul- och klövsjuka) kan Jordbruksverket, eller en länsstyrelse efter delegation, besluta om att inrätta en tillfällig kontrollzon (vid mul- och klövsjuka benämns denna zon en tillfällig bekämpningszon) för att motverka smittspridning. 4a § KI

b. En veterinär som Jordbruksverket utser ska, i den utsträckning verket bestämmer, ta prover på djuren i anläggningar med mottagliga djur inom zonen för att bekräfta eller utesluta förekomst av det aktuella smittämnet. 8 § KI

c. Utrustning för smittrening av personer inklusive kärl för smittrening av skodon ska placeras vid samtliga in- och utgångar på anläggningar med mottagliga djur i zonen. 8 § KI

d. Personer som ska lämna en anläggning med mottagliga djur inom zonen ska smittrena sig innan anläggningen lämnas. 8 § K1

e. Särskilda restriktioner (i princip samma som för spärrförklarad anläggning) gäller för persontrafik och förflyttning av djur och djurprodukter till och från anläggningar med mottagliga djur i zonen.

f. Ett tillfälligt totalförbud för alla djurtransporter (även transport av icke mottagliga djur) kan införas och gälla under en begränsad tid i hela landet eller delar därav.

För detaljer, se de sjukdomsspecifika bekämpningsplanerna i *Del II* av denna handbok.

F. Provisoriskt fritt område respektive område med årstidsbetingad frihet

EU-lagstiftning

a. Efter ett utbrott av blåtunga kan det beslutas att ett område i en restriktionszon ska vara ett ”provisoriskt fritt område”, förutsatt att övervakning i enlighet med EU-lagstiftningen visat att blåtungevirus av den särskilda serotypen eller kombinationen av serotyper inte förekommer i den delen av restriktionszonen.

b) Efter ett utbrott av blåtunga kan det beslutas att ett område har en ”årstidsbetingad frånvaro av blåtunga”. Detta gäller under förutsättning att övervakning i enlighet med EU-lagstiftningen inte har visat några belägg för överföring av virus, eller av vuxna svidknott som kan vara smittspridare av blåtunga, under en del av året.

G. Smittat område

EU-lagstiftning

a. Så snart klassisk svinpest eller afrikansk svinpest har bekräftats hos viltlevande svin ska det smittade området beslutas av Jordbruksverket.

b. Vid fastställandet av det smittade området ska hänsyn tas till

- resultaten av de epidemiologiska undersökningarna och sjukdomens geografiska utbredning,
- populationen av viltlevande svin i området,
- förekomsten av större naturliga eller konstgjorda hinder för de viltlevande svinens förflyttning.

c. I det smittade området ska åtgärder för sjukdomsutrotning vidtas i enlighet med EU-lagstiftningen.

H. Regionalisering

EU-lagstiftning

a. Vid utbrott av vissa epizootiska sjukdomar, såsom mul- och klövsjuka, ska i de fall då virus tycks sprida sig och leda till en omfattande epizooti, samt alltid då nödvaccinering genomförs, medlemsstaten se till att hela landets territorium regionaliseras till en eller flera restriktionszoner respektive fria zoner. (Med region avses en del av en medlemsstats territorium som omfattar minst 2 000 km² och som i Sverige omfattar minst ett län; med delregion avses ett område som anges i bilagan till beslut 2005/176/EG.)

b. Beslutet ska föregås av en noggrann epidemiologisk bedömning av situationen, särskilt av möjlig tidpunkt och sannolik plats för smittans införande, möjlig spridning och hur lång tid som sannolikt krävs för att utrota viruset.

c. Regionaliseringen innebär bl.a. krav på att transporter ska kontrolleras inom restriktionszoner av mottagliga djur, animaliska produkter, och andra produkter som kan sprida virus. Det finns också krav på spårning, märkning och särskild hantering av färskt kött, obehandlad mjölk och övriga produkter i lager som inte får föras ut utanför restriktionszonen. De mottagliga djur som har sänts ut från restriktionszonen under perioden mellan beräknat datum för införande av viruset och det datum då regionalisering genomförs, måste också spåras och hanteras i enlighet med EU-lagstiftningen.